

SOMRA

SOMRA Holistic Study Report

Tiivistelmä

Suomi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
Project Number: 2020-1-UK01-KA204-079165

SOMRA-hanke - Supporting meaningful Occupations for Migrants, Refugees, and Asylum seekers – tarjoaa innovatiivisen lähestymistavan ilmastokriisiin ja pakolaistilanteeseen osallistamalla pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja maahanmuuttajia merkityksellisiin toimintoihin ja töihin, joissa heistä tulee ympäristöystävällisyyden roolimalleja ja, joiden kautta he voivat saada aikaan kestävän vaikutuksen uudessa sekä entisessä kotimaassaan.

Tämän saavuttaakseen SOMRA-hanke mahdollistaa:

Vihreiden kansalaisjärjestöjen ja hankkeen osallistujien järjestämää toimintaa.

Maahanmuuttajayhteisöjen kansalaistoimintaa heidän uudessa elinympäristössään.

Maahanmuuttajien, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden avaintaitojen vahvistamista.

Hankkeen tutkimusraportin aineisto on kerätty työpöytä- ja kenttätutkimusten avulla; haastattelemalla maahanmuuttajia, heidän kanssaan työskenteleviä ammattilaisia sekä kansalaisjärjestöjen edustajia.

Tämä julkaisu on tulosta tutkimuksesta, jossa on keskitytty analysoimaan maahanmuuttajia tukevien ja vihreän sektorin kansalaisjärjestöjen rakenteita. Pää tavoitteena on ollut tunnistaa ja jakaa parhaita käytänteitä maahanmuuttajien, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi ottamalla heidät mukaan vihreän sektorin kansalaisjärjestötoimintaan ja vihreän sektorin tarjoamiin työmahdollisuuksiin.

Kansalaisjärjestöt Suomessa

Tällä hetkellä Suomessa on noin 130 000 rekisteröityä yhdistystä (lähde: Patentti- ja rekisterihallitus, 2019) ja jopa 80 % väestöstä kuuluu ainakin yhteen näistä yhdistyksistä. Patentti- ja rekisterihallitus on rekisteröintielin ja tietopalvelu, joka tarjoaa pääsyy yhdistysten, uskonnollisten yhteisöjen, yritysten ynnä muita vastaajia tahoja koskeviin tietoihin.

Rekisteröityjen yhdistysten tarkoituksena ei ole taloudellisen liikevoiton tavoittelemineen, vaan ne toimivat voittoa tavoittelemattomalta pohjalta. Suomessa yhdistysvapaus koskee myös ulkomailta muuttaneita, minkä vuoksi on olemassa useita maahanmuuttajien perustamia yhdistyksiä. Yhdistyksessä toimiminen mahdollistaa yhteistoiminnan viranomaisten ja muiden yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Erilaisia yhdistyksiä voi etsiä Patentti- ja rekisterihallituksen verkkopalvelun kautta.

Suomessa on monia organisaatioita, jotka työskentelevät maahanmuuttajien kanssa tukeakseen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä sekä ympäristöalan organisaatioita, jotka työskentelevät ympäristöasioiden parissa, lisäten tietoutta ilmastonmuutoksesta ja edistään kestävästä kehityksestä. Nämä organisaatiot voivat luoda verkostoja ja osallistua niiden toimintaan myös eri sektorien välillä esim. ympäristöalalla ja eri päätöksentekotasolla kansallisesta kansainväliseen tasoon. Erilaiset organisaatiot, joilla on samankaltaiset tavoitteet, voivat liittyä yhteiseen verkostoon.

Kansalaisjärjestöjen verkostoja Suomessa:

Startup Refugees

Tukee maahanmuuttajien työllisyyttä ja yrittäjyyttä

Moniheli:

Monikulttuuristen yhdistysten verkosto

Edistää monikulttuurisuutta ja tasa-arvoa

Ystävyysseurojen liitto:

Tukee jäsenyhdistysten toimintaedellytyksiä ja tekee ystävyysseurojen toimintaa tunnetuksi

Faro Suomen venäjänkielisten yhdistysten liitto:

Tukee venäjänkielisten kotoutumista ja etujen toteutumista

Maahanmuuttajat, pakolaiset ja turvapaikanhakijat - määritelmiä

Henkilöllä, joka hakee turvapaikkaa; pakenee kotoaan, saapuu toiseen maahan, mihin heillä on pääsy, tunnistavat itsensä viranomaisille ja esittävät heille turvapaikkahakemuksen, on oikeus pysyä maassa odottaessaan päätöstä turvapaikasta.

Pakolaisella, joka on todistanut, että heihin kohdistuu turvallisuusuhka, jos heidät palautetaan kotimaahansa ja, jonka turvapaikkahakemus on hyväksytty viranomaisten taholta, on lupa pysyä Suomessa pitkäaikaisesti tai toistaiseksi.

Suomen lyhyt maahanmuuton historia sai vauhtia 1990-luvulla, kun maa alkoi vastaanottamaan maahanmuuttajia Venäjältä, Virosta, Somalista, Jugoslaviasta, Afganista ja Irakista. Vuoteen 2015 mennessä ulkomailla syntyneiden osuus Suomen väestöstä oli 6 % ja ulkomaalaistaustaisten Suomessa syntyneiden lasten osuus 1 %. Vaikka nämä luvut ovat edelleen matalat verrattuina muihin maihin, Suomi edelleen kohtaa maahanmuuttoon liittyviä haasteita.

Maahanmuuttaneiden esteet kansalaisjärjestötoiminnan aloittamiselle

Kielitaito. Kielen oppiminen (suomen tai ruotsin, joka on toinen virallinen kieli Suomessa) on yksi kotoutumisen tärkeimmistä tavoitteista. Kielen oppiminen on ratkaisevan merkittävää työllistymisen kannalta. Maahanmuuttajilla, joilla on jo ennestään heikko lukutaito omalla kielellään on tiettävästi enemmän vaikeuksia oppia uutta kieltä, mikä taas luo lisäesteitä sekä lisää

tuen tarvetta.

Pätevyysvaatimukset. Pätevyysvaatimusten osalta on huomioitava kaksi asiaa: ensinnäkin, joillakin maahanmuuttajilla on matala ammatillinen pätevyys, mikä on este työllistymiselle. Tätä ryhmää onkin tuettava ja heille on tarjottava koulutusta tarvittavan pätevyuden hankkimiseksi. Tällä alueella yksi SOMRA-hankkeen ehdottamista ratkaisuksista on edistää vapaaehtoistoimintaa ympäristöalalla, jonka ansiosta maahanmuuttajat voivat hankkia tarvittavia taitoja työssä oppimalla ja sopeutumalla markkinoiden vaatimuksiin. Toinen ongelma on ulkomaisten tutkintojen tunnustamisen puttee, johon tarvitaan rakenteellisia muutoksia.

Epäselvät säännöt yhdistyksen perustamisesta tai työskentelystä olemassa olevassa yhdistyksessä. Tutkimukseen osallistuneet nostivat esille epäselvät säännöt siihen liittyen, onko turvapaikanhakijoilla Suomessa oikeutta muodostaa yhdistystä. Kansalaistoiminta ja kolmas sektori voidaan nähdä poliittisesti sävyttyneenä ja maahanmuuttajat saattavat rinnastaa ne vaihtoehdokseksi kanavaksi, mikä ei ole toivottavaa valtion silmissä ja johon osallistuminen nähdään kielteisenä oman aseman kannalta.

Köyhyys. Tähän väestöryhmään (maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat ja pakolaiset) kuuluvat ihmiset ovat usein suhteellisen köyhiä, ja taloudelliset ongelmat voivat heillä muuttua kotoutumisen esteeksi ja syrjäytymisestä johtuviin sosiaalisiin ongelmiin.

Osallistujat nostivat myös esille Suomen korkeat elinkustannukset ja ulkomaisten opiskelijoiden korkeat lukukausimaksut

Ei tarpeeksi tukea naisille ja lapsille. Tarvitaan enemmän yksilöllistä tukea, jotta naisten ja lasten kotoutumisprosessi toteutuisi paremmin. Apua on tarjolla, mutta sen saamiselle on esteitä; avun tulisikin olla helpommin ja laajemmin saatavilla.

Nämä ovat esimerkkejä tarpeista ja esteistä, joita maahanmuuttajat kohtaavat. Ylläolevat ja muut mahdolliset esimerkit tulisi sisällyttää sosiaaliseen keskusteluun tilanteen kohentamiseksi.

Oikeus työskennellä

Maahanmuuttajilla ja pakolaisilla oikeus työskennellä Suomessa riippuu siitä, mistä maasta saavutaan ja millaista työtä aiotaan tehdä. Pakolaiset saavat tehdä kaikenlaista työtä, mukaan lukien vapaaehtoistyötä.

Turvapaikanhakijoilla on oikeus työskennellä palkansaajana Suomessa ilman oleskelulupaa, kun turvapaikkahakemuksen jättämisestä on kulunut kolme kuukautta ja hakijalla on matkustusasiakirja, joka oikeuttaa kansainväliseen matkustamiseen. Ellei tällaista asiakirjaa ole, työskentelyn voi aloittaa, kun turvapaikkahakemuksen jättämisestä on kulunut kuusi kuukautta

Lisätietoa maahanmuuttajien työskentelystä Suomessa: www.migri.fi

Vapaaehtoistyö

Kuka tahansa iästä, paikasta, sukupuolesta, etnisestä taustasta tai muista ominaisuuksista riippumatta voi osallistua vapaaehtoistyöhön taitojensa, aikataulunsa ja resurssiensa mukaan. Vapaaehtoistyötä ei korvata palkkana, mutta sen tuoma kokemus voi olla hyödyllistä, kun haetaan palkallista työtä. Vapaaehtoiset saavat perehdytystä järjestön tai yhdistyksen toimintaan ja usein vapaaehtoisilla on myös mahdollisuus osallistua henkilöstön koulutuksiin. Vapaaehtoistyöstä voi myös saada todistuksen.

Vapaaehtoistyö on hyvä väylä kohti työelämää ja kielitaidon kehittämistä, varsinkin heille, joilla on vähän työkokemusta tai kielitaitoa.

Vapaaehtoistyön mahdollisuuksia Suomessa:

<https://www.metsa.fi/en/about-us/cooperation/volunteer-work/>

<https://www.metsa.fi/en/about-us/cooperation/volunteer-work/>

<https://www.sll.fi/tule-mukaan/vapaaehtoiseksi/>

<https://www.greenpeace.org/finland/vapaaehtoiset/>

Johtopäätökset

On erityisen tärkeää kehittää kotoutumista yksilöllisenä prosessina, jossa huomioidaan henkilön erityisolosuhteet, kuten tausta ja urasuunnitelmat.

Maahanmuuttajien työttömyys on yksi tärkeimmistä käsiteltävistä kysymyksistä. Suomessa maahanmuuttajien työttömyysluvut ovat edelleen korkeita ja vaihtelevat kansalaisuuden mukaan.

Esimerkiksi virolaisten työttömyysaste Suomessa on 17 %, venäläisten 41 % ja somalien jopa 73 % vuonna 2014.

Asema työmarkkinoilla on sosiaalisen aseman keskeinen mittari, ja työllisyys on siten perusta maahanmuuttajien onnistuneelle kotoutumiselle. Tehokas kotouttamisprosessi määrittelee inhimillisen, sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman kertymisen maahanmuuton jälkeen, joten on tärkeää jatkuvasti seurata ja toteuttaa maahanmuuttajalähtöisiä ratkaisuja.

